प्रचलित नेपाललिपि

वर्णमाला

(सयेका दिसँ - स्यना दिसँ)

न्हूदँ ११२० या

भिंतुना

HAPPY NEW ERA 1120

नेपाल संवत् - राष्ट्रिय संवत्

पिकाकः

दीवाना गुप

मध्यपुर थिमि

पिकाकः पाखें

नेपाःया थी थी जातित मध्ये नेवाःत कला व तजिलजिइ तसकं तःमिपिं खः । अथेंतुं नेवाःतय्‌गु थःगु हे स्वतन्त्र यक्व लिपित दु । गथेकि रञ्जना लिपि, भुजिमोल, गुजिमोल, कुंमोल, पाचुमोल, गोमोल, लितुमोल, क्वेंमोल, कुताक्षर गुकियात समग्र रुपं नेपाललिपि धकाः नं धायेगु याः । खः थौं सकल जनजातितय्‌सं थःथःगु भाषा, लिपियात संरक्षण व प्रचारप्रसार याना यंकेमाःगु दु । थःगु बिस्कं म्हसिका बीफयेके माःगु दु । उकिं झीगु थःगु बिस्कं म्हसिकायात अझ व्यापक प्रचारप्रसार याये फइला धइगु तातुनां नेपाःया मौलिक जिमिसं थ्व प्रचलित नेपाललिपि सयेका दिसँ, स्यनादिसँ धकाः नेपाःया आखःप्रतिया मतिना, इच्छा व आवश्यकतायात अझ अप्वः ब्वलंके धकाः कुतः यानागु जुल । थुकिं मचाःमगाःगु छुं दुसा छिकपिंके छ्याना व क्षमा फ्वँसें जिमिगु थ्व कुतः सकल नेपाःमिपिन्त द्वहलपा याना ।

दकलय्‌ लिपा सफूचा पिथनेत ग्वाहालि यानादीपिं सकल हनेबहःपिन्त यक्व यक्व सुभाय्‌ नापं सफुचा तयार यानादीम्ह रेन राजेन, कम्प्यूटर डिजाइन यानादीम्ह दीपक महर्जन व सम्पादन यानादीम्ह निर्मल वज्राचार्ययात यक्व यक्व सुभाय्‌।

बिदा काये न्हयः न्हूदँ ११२० व स्वन्ति नखःया लसताय्‌ दुनुगलं निसें भिंतुना देछाया च्वना ।

मा आखः (Vowel) स्वर वर्ण

मा आखः मुक्कं नीछग्वः (२१) दइ :

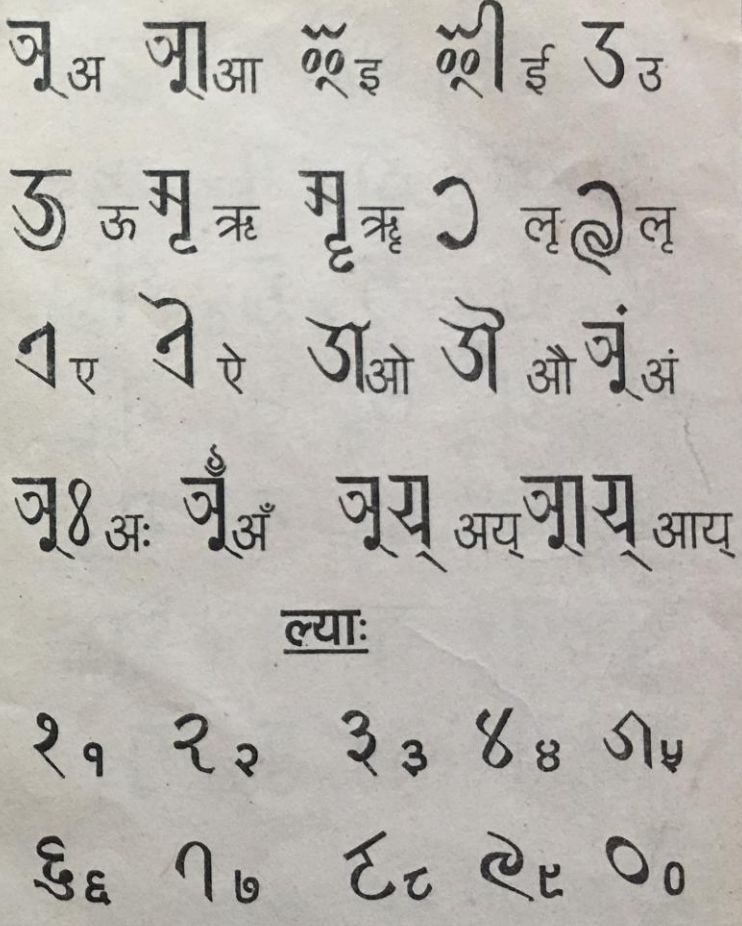

बा आखः (Consonant)

व्यञ्जन वर्ण

बा आखः मुक्कं स्वीखुग्वः (३६) दइ :

𑐎 क	𑐏 ख	𑐐 ग	𑐑 घ	𑐒 ङ
𑐔 च	𑐕 छ	𑐖 ज	𑐗 झ	𑐘 ञ
𑐚 ट	𑐛 ठ	𑐜 ड	𑐝 ढ	𑐞 ण
𑐟 त	𑐠 थ	𑐡 द	𑐢 ध	𑐣 न
𑐥 प	𑐦 फ	𑐧 ब	𑐨 भ	𑐩 म
𑐫 य	𑐬 र	𑐮 ल	𑐰 व	𑐱 श
𑐲 ष	𑐳 स	𑐴 ह	𑐎𑑂𑐲 क्ष	𑐟𑑂𑐬 त्र
𑐖𑑂𑐘 ज्ञ				

ताजि (प्रकार)

छग्वः हे आखःयात गनंगनं मेमेगु कथं नं च्वयेगु याना वयाच्वंगु खनेदु वहे पाःगु थी थी रुपयात ताजि धकाः धाइ।

मा आखः

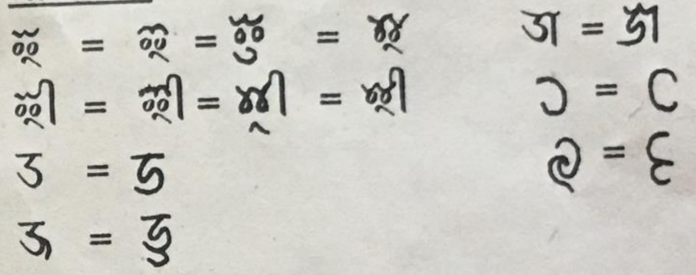

बा आखः

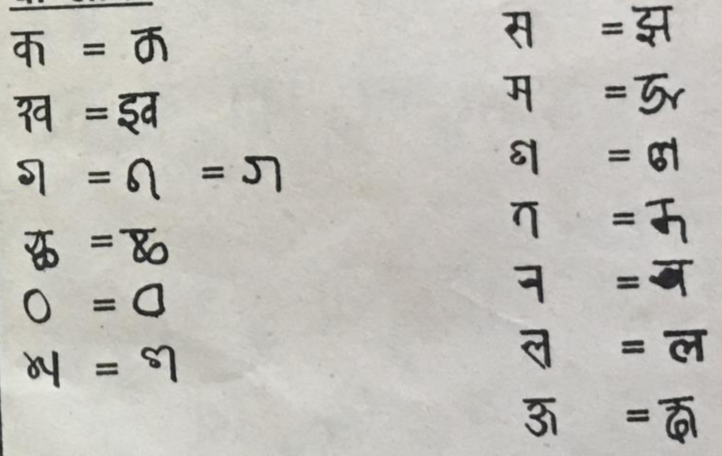

ल्याः

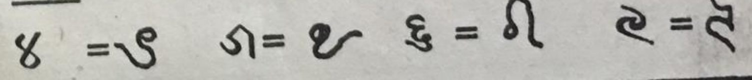

इवः आखः (बाह्रखरी)

बा आखः मध्ये क्वय् न्ह्यथनातःगु न्ह्ययगः (७) आखलय् छयं चवनीमखु -

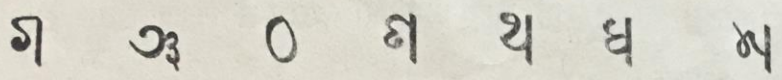

ल्यं दूगु फुकं आखलय् धाःसा छय् च्वनी । थ्व फुकं आखः मध्ये छयं दूगु व छयं मदूगु आखःयात क्वय् बियाकथं इवः आखलय् यंकिइ ।

छयं दूगु आखःयात

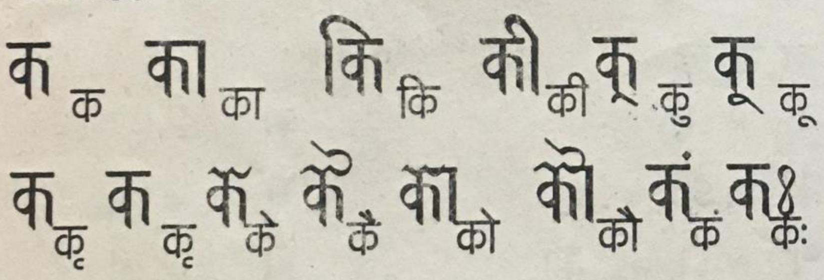

छयं मदूगु आखःयात

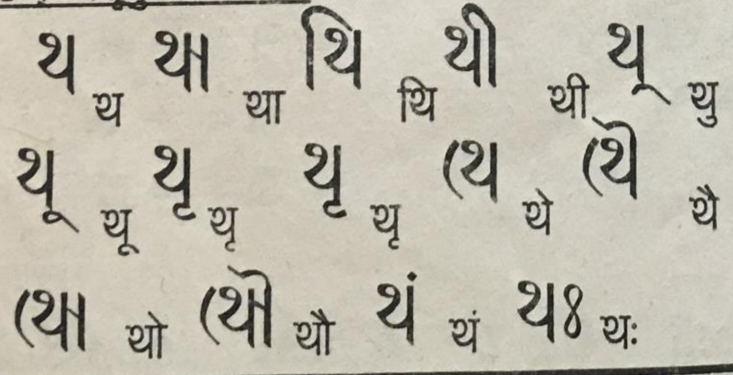

म्हुतु प्वाः

थ्व चिंनं क्यनातःगु थाय् म्हुतु प्वाः खः । उकार थ्वहे थायस तयेमाः ।

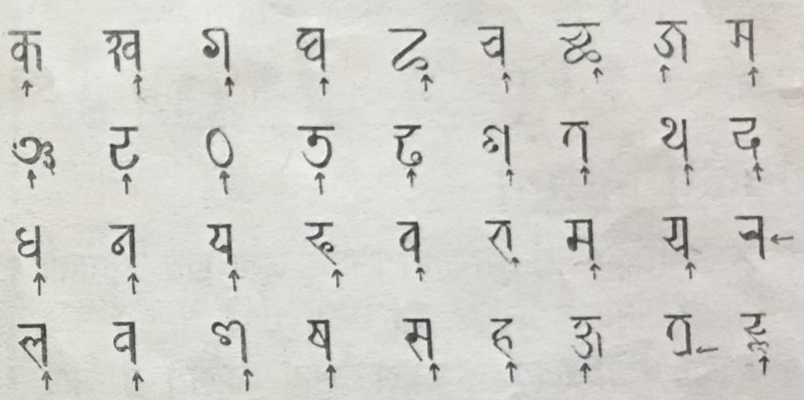

चिं (चिन्ह)

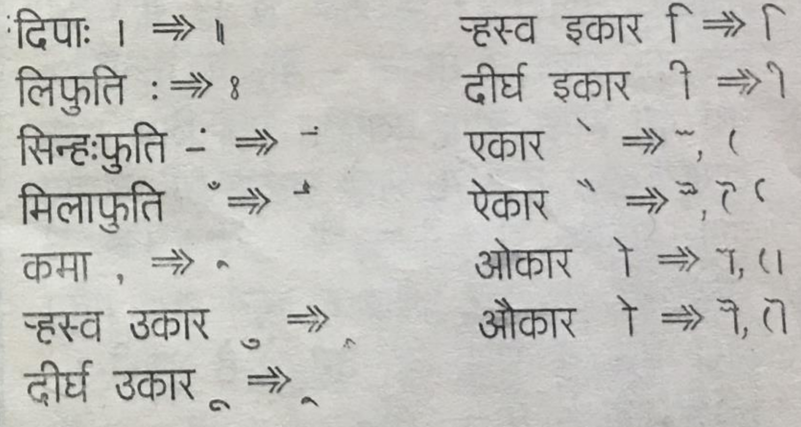

चिना आखः

नेपाली बाग्वः आखः दइमखु । बाग्वः आखः वलधाःसा वयात छग्वलं तुं मेगु आखः नाप घाकाः च्वइ थुकीयात हे चिना आखः धकाः धाइ ।

गथेकि - क + य = क्य   क + व = क्व

चिंकेगु नियमत

१. आखः चिंकेबलय् देवनागरी लिपिइ जूसा खवं जवपाखे वनीसा नेपाल लिपिइ च्वं क्वय् पाखे वनी ।

२. आखः चिंकेबलय् न्ह्याबलें म्हुतु प्वालय् हे जक चिंके माः ।

३. चिंकेबलय् ल्हाः दूगु आखःयागु ल्हाः पिहाँ वनी । गथेकि - क + स = क्स   ह + य = ह्य
ल्हाः दूगु आखः त गथेकि - क, ऊ, ह, ऊ, ङ

४. छयूं दूगु आखः न्हापा वलधाःसा वया लिपा वइगु आखःया छयूं दुसां व आखः छयूं मदूगु ल्याखय् वनी । गथेकि- थ + य = थ्य   थ + व = थ्व

५. अथेहे तुं छयूं दूगु आखःया ल्यूने छयूं मदूगु आखः जूसां व आखः छयूं दूगु थें हे जूवनी । गथेकि- क् + ध = क्ध

अपवाद

* न न्हापा वलधाःसा थुकथं चिंकेमाः
  न् + च = न्च   न् + य = न्य

तर ल्यूने वलधाःसा थथे जुइ
  क् + न = क्न   म् + न = म्न

आखः चिंकेबलय् "व" ल्यूने वःसां "ब" हे चिंकेगु ।
गथेकि - क् + व = क्व

* क्वय् बियागु आखःयात ल्यूने चिंकेबलय् आखःया ताजि पाइ । गथेकि -
  थ ⇒ थ्   ध ⇒ ध्
  स + थ = स्थ   ष + ध = ष्ध
  न + थ = न्थ   ध + ध = ध्ध

* गु, तु, भु, शु थ्व प्यंगः आखलय् ह्रस्व उकार थुकथं च्वयेमाः -
  गु तु भु शु

* आखः चिंकेबलय् "ह" न्ह्यःने वा ल्यूने न्ह्याथाय् वःसां "ह" न्हापा हे च्वयेमाः । गथेकि -
  ह्+य = ह्य   म्+ह = म्ह   न्+ह = न्ह

* त ल्यूने वलधाःसा "ा" यानाः चिंकेमाः ।
गथेकि - य्+त = य्त   न्+त = न्त

* त न्हयःने वयाः ल्यूने निध्वलं झ्वलय् थ्यूगु आखः वलधाःसा ल्न थुकथं चिकेमाः । गथेकि -

ल् + न = ल्न ल् + व = ल्व

* त न्हयःने वयाः ल्यूने छध्वलं झ्वलय् थ्यूगु आखः वलधाःसा ऋ थुकथं चिकेमाः । गथेकि -

ल् + ऋ = ऌ ल् + म = ल्म

ल्याः

१-छि २-नि (निसि) ३-स्वं ४-पि ५-न्या

६-खु ७-न्हस (न्हय्) ८-च्या ९-गु १०-सांन्ह (झि)

११-सँछि ....१९-सँगु २०-निसांन्ह (नी)

२१-नीछि ....२९-नींगु ३०-स्वँसांन्ह

३१-स्वीछि ....३९-स्वींगु ४०-पिसांन्ह

४१-पीछि ....४९-पींगु ५०-न्यासांन्ह

५१-न्यय्छि .... ५९-न्यय्गु ६०-खुङ्सांन्ह

६१-खुङ्छि .... ६९-खुङ्गु ७०-न्हय्ङ्सांन्ह

७१-न्हयेंछि ....७९-न्हयेंगु ८०-चय्सांन्ह

८१-चय्छि ....८९-चय्गु ९०-गुसांन्ह

९१-गुङ्छि .... ९९-गुङ्गु १०० सछि, सः

२०० - निसः ३०० - स्वसः ....९०० - गुसः

१००० - द्वःछि, द्वः २००० - निद्वः

९००० - गुद्वः १०००० - सिद्वः

१००००० - लख (छि)

१०००००० - सिगूलख

१०००००००० - कोटि

१००००००००० - सिगूकोटि

अभ्यास

* थौं मंजुश्री धाख्वाः काठमाडौं (यें) या स्वयम्भुइ च्वंम्ह वया ग्वाज्यःम्ह पाजु सान फ्रान्सिस्को सिग्फ्रेड अलेक्जेण्डरयाथाय् नख्त्या वन ।
* झीसं थःगु वास्तुकला, संस्कृति (तजिलजि) यात थःगु हे स्वास्थ्य भाःपिया आधुनिकता पाखें पूर्ण अक्षुण याना तयेमाः धकाः अन्नपूर्णा स्थापितजुं संन्ध्याकालिनयात ब्यूगु अन्तर्वार्ताय् न्हयथना दीगु दु ।

न्हूदँ
११२० व
स्वन्ति
नखः या
लसताय्
भिंतुना

न्हूदँ ११२० व स्वन्ति नखः या लसताय्

भिंतुना

दीवाना ग्रुप, मध्यपुर थिमि ।

Deewana
Group of Thimi